מכדי כתיב ובגד כלאים וגו'. הכא קא דגדילים לא מצית לאיתויי ולמימר מכדי כתיב פרשת ציצית למאי הילכתא כתביה[א] דכולה איצטריך כדדרשינן לקמן (דף ה:) גדילים מרבעה ודרשינן נמי על ד' כנפות ולא על ג' וה' כסותך ולא של אחרים אשר תכסה בה [ב] פרט לכסות סומא ולמעט שאין מכסה רובו:

אבל לבישה כל תרי מיני אסר רחמנא. וא"ת אפילו חד מינא ה"א דאסור ובלבד שיהא שוע טווי ונוח וי"ל דשעטנז משמע נמי תערובות: **אם** כן לשתוק קרא מיניה ותיתי שעטנז שעטנז מהעלא. וא"ת בפ' במה מדליקין (שבת מ: ושם) קאמר רב פפא אף כל אמר ופשתים דקאמר רב יהודה אמר רב יהודה אמר שמואל לאיתויי כלאים וקאמר התם הא דרב פפא בדותא היא דכלאים אמר ופשתים בהדיא כתב בהו ומאי קושיא והא איצטריך אף כל לאפנויי אמר ופשתים כדקאמר הכא וי"ל דנמסקנא דנפקא לן הפנאה לרבנן משעטנז לר' שמעאל נמי מיפוק מהתם ומו לא איצטריך אף כל לאפנויי אמר ופשתים דכלאים[ב]: **ותנא דבי ר' ישמעאל** וכו'. וא"ת

בגא תנא דבי ר' ישמעאל נמי יוכל לדקדק דבגדים משמע כל בגדים דלכולהו אמר רחמנא עביד להו תכלת אלמא בבגדי פשתן נמי שרי תכלת וכ"ת הא"ל דלאו אכולהו אמר רחמנא דליעבד תכלת דהתם נמי נימא דאמר דוקא אמר רחמנא דליעבד תכלת ולא אפשתים וי"ל דוקא אי לאו תנא דבי רבי ישמעאל ה"א (א) דשאר מיני אמר רחמנא דליעבד תכלת ולא אפשתים אבל לתנא דבי רבי ישמעאל דכל בגדים אמר ופשתים משמע דאתרוייהו קאי דאפי' נימא בעלמא דבגד הוי או אמר או פשתים הכא בגדיהם כתב דמשמע מרי: **ואמר** רחמנא עביד להו תכלת. וא"ת והיכי משמע מהכא דשרי כלאים בציצית נימא דעביד להו תכלת בגא שוע טווי ונוח וי"ל דחוטי ציצית בעינן שיהא שוע טווי ונוח דדרש בספרי פתיל תכלת התם לבן (מנחות מד:) ומסרס בגדים שהן נוחין[ג] וה"ה שוע דבעינן וליף התם לבן ממתכלת[ד] ומסרס בגדים שהן היו נמי שוע טווי וגם נוחין פירוש שזורים כמו שפי' ר"ת לקמן (ד' ה: ד"ה עד) נוח שזורי היינו שזורים בסוף הטלית מקום הנחת ציצית כדאמרינן בריש המולא תפילין (עירובין לז:) ולמה אדעתא דשיפתא דגלימא עייפיהו[ה] אבל קשיא דאכתי נימא דאמר רחמנא לעביד להו תכלת בגא קשיה דגא הוי כלאים דתוכף מכיפה אחת אין מיבור[ו] ובמנחות (דף לט.) דקדק דקשר עליון דאוריתא מדשרי רחמנא כלאים בציצית[ז] ומעתה בשם ר"י קלנו דע"כ אמר רחמנא ליעביד להו תכלת בענין דהוי כלאים דאי דוקא בגא כלאים א"כ ליתמוך קרא מיחדו ומדאמר רחמנא עביד להו תכלת ידעי דתוכף מכיפה אחת אינו מיבור אלא (א): **ותכלת** עמרא הוא. גא היה צריך לכך דבין הוא ציתא ובין הוא עמרא לדקדק דכלאים בציצית שרי דאמר רחמנא ליעביד להו אמר ופשתים ליעביד תכלת אהוא או עמרא[ח] שאין בבגדי כהונה אלא אמר ופשתים מדכתב בהו בגדיהם אלא התמת אומר: **מדשש** כיתנא תכלת עמרא. וליכא למימר דתכלת נמי כיתנא אלא צטוע הוא תכלת ואלרגמן ותולעת שני עמרא דסברא הוא דכל כלאים. שבת פ. תוד"ה אלא בהנעבר; ומהרש"ל). ג. בעלמא יליף ליה תכלת בציצית מתכלת דבגדי כהונה דבעינן שזורים. מנחות לט. תוד"ה קסר. ד. וי"ל דלהכי צריכי התוס' לומר דיליף מתכלת דאי לא יליף לבן מתכלת אז לא היה קשה קושיה שמקשה הספר (הגמ') טעמא דכתב רחמנא צמר ופשתים, תאמר [דלהכי איצטריך צמר ופשתים לאשמועינן דלבן נמי פוטר בכלאים, ולהכי אומרים התוס' דיליף לבן מתכלת דפוטר ומעתה לא איצטריך צמר ופשתים. תוס' נוטעים. ה. דנהי דאינו רגילות שיהיו החוטין שזורין מ"מ בשיפולי הטלית יש שפה שהוא שזור. ר"פ. ו. [ן]היאך בעי תלמודא להוכיח דכלאים בציצית שרו אי לאו צמר ופשתים. תוס' הכא.ש"ד מדרבנן מאי איצטריך למישרי סדין בציצית פשיטא תכיפה אחת אינו חיבור אלא ש"מ דאורייתא, אלמא אי לאו הפנאה לא בעי קשירה. א"כ מהיכא ידענן דאישתרי כלאים בציצית. תוס' הכא.ש"ד, ח. וכיתנא לצמר כלאים הם. מ"ש הכא.ש. ט. אלא הכנף מין כנף פירוש בעלמא הוא על בגדיהם, ואם לפרש ולומר דבגדיהם בכל בגדים איירי אינטריך צמר ופשתים הא, אדרבה נילף מהכא דאיירי בכל בגדים. תוס' הכא.ש, י. דאיהו מחייב שאר מינים בציצית. שבת מ. תוד"ה הדר. יא. אע"ג דכלאים נינהו. מנחות לט: תוד"ה לבן.

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי' פ"א מהל' כלאים הל' יב ע"ז סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סי' שא סעי' ח ו:

יב ג מיי' פ"ג מהל' ציצית הלכה כ:

יג ד מיי' פ"א מהל' כלאים ט"ז סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סי' רצא סעי' ג: יד ה מיי' פ"ג מהל' ציצית הלכה ה סמג עשין כו טוש"ע א"ח סימן ט סעי' ב: **טו** ו מיי' שם (ופ"א מהל' כלאים) סמג עשין כו טוש"ע שם סעיף ג:

תוספות ישנים

ואפילו מוכני כסות כו'. פירש הקונטרס שאין מתכוונים וכ"נ דלר' יהודה קיימינן ואיהו קאמר דבר שאין מתכוין אסור (שבת מא:); על כן צריך לומר ואפילו מוכרי כסות בגא שום הנאה (כגון אגא מנשטער) ויש דגא גרים ליה: ואי כתב רחמנא גא תלבגם. להך איכותא בגא יעלה אין מתקשה צריך בגא דהא לבפנאה דאמרי' לעיל הייט קרא דגא תלבגם דמיניה דרבי' ממוכן אבל מתקרא דגא יעלה גא אייר מידי דהא ליה ליה מיניה ממוכן בגא אגא משום שפי' צריכיותא דגא תלבגם מפרש ואזיל לאמאי אצטריך גא יעלה: ומדשש כיתנא תכלת עמרא. פי' דכתיב ומכנסי בד שש משזר אחהו דבר העולה בד בבגד הוי אומר זה כיתנא: תכלת עמרא ה) וי"ל שמא הוא מין אחר דכתיב (יחזקאל מד יז) גא יעלה על בסהנים אמר בבאם אל בתאר בפרגיות. משמע אבל אמר ומשמע דגיכא תו מיניס [אחרים] רק אותם דמפרש אותו בפסוק אמר ופשתים אבל גא יעלה עליהם יובנו דכתיב בבגדי כהונה (שמות לה יט) בגדי אהרן ובגדי בניו וא"כ גא אין בהו רק אמר ופשתים דבגדים הפמורי' בתורה [קמה] אמר ופשתים הם. וא"ת דלמא תכלת הוא פשתים צטוע. וי"ל דא"כ הול"ל שש לבן (וגמר) [ושש] ופשתים ועל שם הלבנים יקראו): **א)** אבל מ"מ קשה דטכל לומר דשמא איעבר יתרו לשון טווי ונוח אבל יש לומר כי המדקדק התם בפירוש רש"י ניחא הכא דה"פ התם (מנחות לט. ד"ה קשר) ש"מ קשר הענין דאוריתא הלב"מ וה"פ דאי ס"ד לאו דאוריתא אמאי אצטריך כמה מצוות וכריכות למשרי סדין בציצית אבל מן הסמוכין לא הוה קשה ג) ליה לאוקמא לגדרא והתמת ניחא שפיר הא דקאמר הכא עביד להו תכלת וא"כ כלאים בציצית מותר דקשר הענין דאוריתא ואין צריך לגדרא סמוכין כי הלב"מ הוא: **צטר** לפשתים ופשתים לבן. וא"ת מנא לן הא דפשתים פטרה לצמר התינח צמר לפשתים דכתיב (במדבר טו לח) ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת ותכלת עמרא הוא וסברא אם שאם ים לו בגד מפשתים שיעבור ויעיר בו תכלת דקתאמר קרא והייטו לצמר לפשתים אבל פשתים לצמר מנין הלא יכול לעשות תכלת דהייטו צמר לצמר. וי"ל דקתאמרינן דמנו דתכלת פטור לבן נמי פטור אע"ג דבקרא כתוב תכלת כמו כן נימא מנו דצמר פטור לפשתים ואע"ג דהוי כלאים כמו כן פטר פשתים לצמר: (**אלא** לרבנן מנא לה.) [אינטריך מד"ש דכדרבא] אית דגרסי אלא כי אתמרת קרא לכדרבא לומר דצמר ופשתים לא הוי קשה ליה דים לאוקמא לכדרבא.

מסורת הש"ס

ה) שבת דף כו: מנחות ד' לט:, **ו)** שבת דף כז: מיר דף מח. מנחות ד' לט:, **ז)** [דברים כב], **ח)** [שמות כח], **ט)** [ל"ל לרבות וט' במנחות מנ.].

תורה אור השלם

1. אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּהֵמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאָיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: ויקרא יט יט

2. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו:

דברים כב יא

3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:

במדבר טו לח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ותנא דבי ר"י כו' דהכבה לאו ריבויא הוא. עיין יומא דף עא ע"ב תד"ה ופיומא עמרא:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה ותנא דבי ר"ש דאשאר מיני אמר רחמנא:

מוסף רש"י

הואיל ונאמרו בתורה סתם בגדים. כגון בטומאת שרצים ובומאת מת, דכתיב בטומאת שרצים כל בגד או עור, ובמת וכל בגד וכל כלי עור, וכן בטהרת זבים וכל בגד וכל שור אשר יהיה עליו שכבת זרע וגו' ובגילת על כנפי בגדיהם (שבת כז:). **ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים.** בטומאת נגעים כלל תחלה ואח"כ פרט, והבגד כי יהיה בו נגע לרעת כלל, בבגד אמר כו' פרט, אף כל בגדים הקמומים לעניין בטומאת נגעים, דהא כמן אם אמר ופשתים שם). **כתיב הכנף.** דהא כנף קרא יתיר? הוא, דהא כתיב על כנפי בגדיהם, והוה ליה למכתב ונתנו על הציצית פתיל תכלת (שבת כז:). **מין כנף.** מין הטלית יהא הציצית, דהכי משמע ציצית של כנף הטלית, ואם של משי הוא, ציצית של משי פוטר בה (שם). **וכתיב צמר ופשתים.** גדילים תעשה לך, דמשמע נמי מהן תעשה (שם).

מוסף תוספות

א. והייתי מרויח דלא היה קשה ורבנן מנא להו (לקמן ה.). תוס' נוטעים. ב. וי"ל דהיינו עד דלא ידע דשעטנז לאפנויי אבל במסקנא דאמר לרבנן שעטנז לאפנויי הכי נמי לתנא דבי רבי ישמעאל וצמר ופשתים לגופייהו אתו הלכך לא צריך אף כל לאתויי כלאים. שבת פ. תוד"ה אלא ונעי' מהרש"ל). ג. בעלמא יליף ליה תכלת בציצית מתכלת דבגדי כהונה דבעינן שזורים. מנחות לט. תוד"ה קסר. ד. וי"ל דלהכי צריכי התוס' לומר דיליף מתכלת דאי לא יליף לבן מתכלת אז לא היה קשה קושיה שמקשה הספר (הגמ') טעמא דכתב רחמנא צמר ופשתים, תאמר [דלהכי איצטריך צמר ופשתים לאשמועינן דלבן נמי פוטר בכלאים, ולהכי אומרים התוס' דיליף לבן מתכלת דפוטר ומעתה לא איצטריך צמר ופשתים. תוס' נוטעים. ה. דנהי דאינו רגילות שיהיו החוטין שזורין מ"מ בשיפולי הטלית יש שפה שהוא שזור. ר"פ. ו. [ן]היאך בעי תלמודא להוכיח דכלאים בציצית שרו אי לאו צמר ופשתים. תוס' הכא.ש"ד מדרבנן מאי איצטריך למישרי סדין בציצית פשיטא תכיפה אחת אינו חיבור אלא ש"מ דאורייתא, אלמא אי לאו הפנאה לא בעי קשירה. א"כ מהיכא ידענן דאישתרי כלאים בציצית. תוס' הכא.ש, ח. וכיתנא לצמר כלאים הם. מ"ש הכא.ש. ט. אלא הכנף מין כנף פירוש בעלמא הוא על בגדיהם, ואם לפרש ולומר דבגדיהם בכל בגדים איירי אינטריך צמר ופשתים הא, אדרבה נילף מהכא דאיירי בכל בגדים. תוס' הכא.ש, י. דאיהו מחייב שאר מינים בציצית. שבת מ. תוד"ה הדר. יא. אע"ג דכלאים נינהו. מנחות לט: תוד"ה לבן.

ש"מ לאפנויי וגבי ציצית נמי איבעית אימא משום דמוכח ואיבעית אימא משום דמופנה איבעית אימא משום דמוכח דא"כ לכתביה רחמנא גבי פרשת ציצית למאי הלכתא כתביה הכא ואיבעית אימא משום דמופנה מכדי כתב [1]ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך [2]לא תלבש שעטנז ל"ל ש"מ לאפנויי הני מצרך צריכי דאי כתב רחמנא לא יעלה עליך הוה אמינא כל דרך העלאה אסר רחמנא ואפילו מוכרי כסות כתב רחמנא לא תלבש שעטנז [א]דומיא דלבישה דאית ביה הנאה ואי כתב רחמנא לא תלבש ה"א דוקא לבישה דנפיש הנייתה אבל העלאה לא [ב]כתב רחמנא לא יעלה עליך א"כ לכתוב רחמנא לא תלבש שעטנז צמר ופשתים למה לי מכדי כתב ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך [ג]ותנא דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בתורה סתם בגדים ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים [ד]אף כל צמר ופשתים צמר ופשתים דכתב רחמנא ל"ל ש"מ לאפנויי ואכתי איצטריך סד"א העלאה היא דלא נפיש הנאתה אבל לבישה דנפיש הנייתה כל תרי מיני אסר רחמנא [ד]כתב רחמנא צמר ופשתים א"כ לשתוק קרא מיניה ותיתי שעטנז שעטנז מהעלאה ותנא דבי ר' ישמעאל טעמא דכתב רחמנא צמר ופשתים הא לאו הכי כלאים בציצית ה"א דאסר רחמנא והכתיב [3]ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ותנא דבי רבי ישמעאל כל בגדים צמר ופשתים הם ואמר רחמנא עביד ליה תכלת ותכלת עמרא הוא וממאי דתכלת עמרא הוא מדשש כיתנא תכלת עמרא הוא איצטריך סד"א כדרבא [ג]דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים הא כיצד [ה]צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן [ו]שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא איצטריך סד"א כי דיוקא דרבא הכנף מין כנף וה"ק רחמנא עביד ליה צמר לצמר ופשתים לפשתים וכי עבידת צמר לצמר צבעיה אבל צמר לפשתים ופשתים לצמר לא כתב רחמנא צמר ופשתים דאפילו צמר לפשתים ופשתים לצמר

תינח

לאפנויי. לאמוסתו של אביו דיליף מסמוכים דלעיל: **לא תלבש שעטנז למה לי שמע מינה לאפנויי. ולמדרש סמוכים: ואפי' מוכרי כסות.** שאין מתכוונים להנאת תימום: **למה לי.** אי לאשמועינן דכלאים למה דקאסר לא צריך דמכדי בכלאים כתיב בגד ותנא דבי ר' ישמעאל כו': **בלאחד מהם.** גבי נגעים בבגד למה לו בבגד פשתים (ויקרא יג): **ואכלי אילטריך.** למכתב למה ופשתים הכא גבי לביש ואע"ג דכתיב בגד בהעלאה דמשמע למה ופשתים דס"ד כו': **ותנא דבי רבי ישמעאל.** דילפין אלביש כלאים בציצית מדאייתר למה ופשתים למיסמכיה לגדילים תעשה לך[ו]: **טעמא דכתב רחמנא כו' כל בגדים למה ופשתים סס.** והאי בגדיהם דציצית משמע בין של למה בין של פשתים ואמר רחמנא עביד תכלת נמי לפשתים: **ופכלא עמרא.** מדשש כיתנא דכתי' (שמות לט) מכנסי בד שש משזר וכד היינו פשתים כדמפרש בגא לו ס"ג במסכת יומא (דף עא:): בד דבר העולה בד בגד תכלת עמרא וכן שאר לבעיס אלמוניים בבגדי כהונה אלגא מלמה ופשתים דכתיב בספר יחזקאל (מד) ביום"כ בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם למה ס"מ שבגודות המיוחדות יש בהם למה עם פשתן ולא מין אחר ומדמפרש קרא שש באחד מן המינין שמע מינה שאר המינין למה היו: **סד"א דדרכא.** אי לא כתב רחמנא למה ופשתים הוה דרשי' הכנף מין כנף כרבא למימר דלבגד פשתים עשה פשתן ולמה עשה למה ולבעיה תכלת אבל כלאים לא קמ"ל דרשא דסמוכין דאפילו כלאים והכי הוי מסקנא דמילתא אלא דקא מפרש ואזיל מילתי' דרבא: **כיצד הכנף.** עשה ציצית ממין הכנף ואם טלית של משי עשה ציצית של משי וכתיב למה ופשתים גדילים תעשה לך דמשמע עשה ציצית מלמה ופשתים: **והא תנא דבי ר' ישמעאל לית ליה דרבא.** דדרש הכנף מין כנף דהא לתנא דבי רבי ישמעאל עלית של שאר מינין אינה חייבת בציצית דהא בגד כתיב ותנא דבי רבי ישמעאל קאמר כל בגד למה ופשתים: **אילטריך.** למה ופשתים אע"ג דלא דרש תנא דבי ר' ישמעאל מין כנף לשאר מינין: **סד"א.** לגבי עלית של למה ופשתים דרש כי דיוקא דרבא דדרש ציצית מין כנף: **והכי אמר רחמנא כו'.** קמ"ל דרשא דסמוכין למישרי כלאים בציצית:

תינח

ו) גרסה דל"ל אין לקשות דשמא הוא מין אחר די"ל דכתיב כו'. ז) גרסה דל"ל דלמה ופשתים הם ועל שם הלבנים יקראו כך. ח) ל"ל לא הוי קשה ליה דים לאוקמא לכדרבא.

תו לא מקיימי דבי ר"י דאמר כל בגדים צמר ופשתים הם, אדרבה נילף מהכא דאיירי בכל בגדים. תוס'

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

תינח לתנא דבי רבי ישמעאל. דלייתור ליה למר ופסחים אלא לרבנן דליתי להו כל בגדים למר ופסחים והא למר ופסחים לא מייתר מנא דיגלח את כל שערו והוחה לו תעשה: **ראשו מה ת"ל.** במקומות מתיב יגלח את כל שערו הרי ראשו בכלל למה לי כתיב ראשו: **וקסבר האי תנא.** דליתיורין ליה לראשו לחמות לאו דלא תקיפו דהקפת כל הראש שמה הקפה ולא אמרינן פאת כתב רחמנא הלכך אי לאו דרבי קרא ה"ל לא ליקוף. אלמא אשמעינן קרא דאתי עשה ודחי לא תעשה ומהכא נפקא. הלכך איצטריך עליה[1] למיסר ערוה ליישוב דלא תימא אתי עשה דיישוב ודחי לאו דאחות אשה: **שאין שוה בכל.** דנשים אינן בגלאו דהקפה נפ"ק דקידושין (דף לה:). אתמר בגלאו דאחות אשה שכשם שהוא מוזהר עליה כך היא מוזהרת עליו דכתיב הנפשות העושות (ויקרא יח) שניהם במשמע: **ופאת זקנם.** בכהנים כתיב: **אלמוד לומר זקנו.** לרבות זקן כהן מלוהר דאתי עשה ודחי לא תעשה [1] (ומע"ג דהאי נמי לאו שאין שוה בכל יליפינן מיניה דכל לא תעשה נמי דחי דאם אינו ענין ללאו שאין שוה בכל אתי עשה ודחי ליה דהא נפקא לן מראשו תנהו ענין כו'): **ואלכי איצעריך.** לגופיה לאשמועינן דלאו דפאת זקן כהנים מידחי דלא נפקא לן מראשו ומע"ג דאין שוה בכל הוא דסד"א שאני לאו דכהנים דחמירי שריפה בהן הכתוב מלות רבות אלכתי לאו השוה בכל מגלן דדחי: **ראשו מה ת"ל.** בראשו דמלוהר נמי קאי: **ת"ל ראשו.** אלמא אתי עשה ודחי ל"ת. ומע"ג דלאו שאינו שוה בכל הוא אם אינו ענין ללאו שאין שוה בכל דהא נפקא לן מזקנו דלדידן תנא הוא שאין שוה בכל: **מנזיר.** בנזיר עשה ולא תעשה איכא תער לא יעבור על ראשו קדוש יהיה גדל פרע[2]: **שכן ישנו בשאלה.** לשאול לחכם ויתיר לו הלכך אתי עשה ודחי ליה:

מקרא

תינח לתנא דבי ר' ישמעאל לרבנן מנא להו נפקא להו מראשו[6] דתניא [1]ראשו מה תלמוד לומר לפי שנאמר [2]לא תקיפו (את) פאת ראשכם שומע אני אף מצורע כן תלמוד לומר ראשו וקא סבר האי תנא [8]הקפת כל הראש שמה הקפה איכא למיפרך מה ללאו דהקפה שכן לאו שאין שוה בכל אלא אתיא מזקנו [3]דתניא [1]זקנו מה תלמוד לומר לפי שנאמר [3]ופאת זקנם לא יגלחו שומע אני אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ואם אינו ענין ללאו שאין שוה בכל תנהו ענין ללאו השוה בכל ואכתי איצטריך סד"א שאני כהנים [9]הואיל וריבה בהן הכתוב מצות יתירות אפילו לאו שאין שוה בכל לא דחי קמ"ל דדחי אלא אתיא מראשו דהך תנא [7]דתניא ראשו מה ת"ל לפי שנאמר [4]תער לא יעבור על ראשו שומע אני אף [8]מצורע ונזיר כן ת"ל ראשו איכא למיפרך מה לנזיר מצורע [5]שכן ישנו בשאלה דאי לא תימא הכי הא דקיימא לן [2]דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה ליגמר מנזיר אלא מנזיר מ"ט לא גמרינן דאיכא למיפרך שכן ישנו בשאלה ה"נ איכא למיפרך שכן ישנו בשאלה אלא לעולם

מקרא

מנא לן דהקפה שכן אינו שוה בכל. בפ' שני מזירין (מזיר נח. וסס) מפרש דהאי תנא דמוקי לראשו לגזיר סבר דהקפת כל הראש לא שמה הקפה[1] ולהכי לא מצי לאוקמי כשאינו מזיר והך תנא דמוקי לראשו לגלאו גרידא סבר דשמה הקפה[2] ואינעית אימא דלכולי עלמא שמיה הקפה ותנא מוקי לה לגזיר דהוי לה לא תעשה ועשה משום דללאו גרידא לא איצטריך לאשמעינן דדחי דמגדילים נפקא והאי תנא דמוקי לה לראשו גרידא סבר דמגדילים לא יליפינן משום דאיצטריך לכדרכא לאשמועינן דאמר ופסחים פוטרים בשאר מיעים ולאו לדחות לאו דכלאים קאתי ומרלאשו מסייע להאי תנא דעשה דחי לא תעשה בעלמא וקשה היכי יליף מרלאשו דאיכא למיפרך כדפרכינן הכא שכן לאו שאין שוה בכל וע"כ פירכא גמורה היא דאם ותנא מוקי לה לגזיר דהוי לה לא תעשה ועשה מה ת"ל לסוגיא דגזיר סבר דאם אינו ענין ללאו שאין שוה בכל הוא אם אינו ענין ללאו שאין שוה בכל תנהו ענין שאין שוה בכל אבל סוגיא דשמעתין סבר דזקנו לא הוה מוקמינן בכהנים אי לאו דכתיב דראשו דאייתי בכהנים ודחי לא תעשה ועשה ולא מצי למיליף מרראשו מידי ת"ל סוגיא דהכא סבר דאיצטריך דראשו לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה אבל הכא דאי נזירים דמסברא ידעינן דשמה הקפה: **זקנו מה תלמוד לומר.** וא"ת הא איצטריך דראשו חקנו לכלל ופרט וכלל כדאמרי' בסוטה (דף ט:). מה הפרט מפורש מקום טיגוס שער כו' ויש לומר דהכא מילתא מילתא מצי למילדס מגבות מעיו: **ואכתי איצטריך סד"א שאני כהנים כו'.** הוה מצי למימר דאיצטריך זקנו למידחי עשה ולא תעשה [1א]דמרלאשו לא שמעינן אלא לאו גרידא ולא מצי למילף בעלמא דליתי עשה ולידחי לא תעשה ועשה דשאני הכא דהוי לאו ועשה שאין שוה בכל כדאמרינן בפרק שני נזירים (מזיר דף נח:) וא"ת וגלגוד מהכא דלדחי לאו ועשה שאין שוה בכל וא"כ מאי פריך בפרק אלו מציאות (ב"מ נ. וסס) גבי והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כהן והיא בבית הקברות פטיטה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה א[1] והא לאו ועשה שאין שוה בכל[1ב] ואי"ל דהתם עיקר פירכא שמיך[1ג] ועוד קשיא דקאמר התם בסוף פירקין (דף נב.) יכול אמר לו אחיו היטמא או אל תחזיר אבדה יכול אשמעינן דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה ומאי פריך הא לאו ועשה דטומאה אינו שוה אלא בכהנים ואי"י דלא פריך אלא מאל תחזיר אבדה דלמה לי קרא להכי דלאו ועשה שוה בכל הוא ועוד קשה דלקמן בפ"ב (דף כ.) גבי אלמנה לכ"ג דמוגלת ולא מתיימנא פריך בשלמא מן הנשואין לא אתי עשה ודחי ל"ת עשה ועשה[1ד] אלא מן האירוסין ליתי עשה ולידחי ל"ת מן הנשואין נמי אתאי ניתא ליה והא לאו ועשה שאין שוה בכל הוא (לקמן כח.) בגיאלת כ"ג באלמנה קאמר מן הנשואין כ"ע לא פליגי דלא פטרה דאין עשה דוחה ל"ת ועשה [1ה]ואי"י דלא דמי דלאו ועשה דגילוח הוה טפי אין שוה בכל שאין שוה בכל נשים אבל גבי אלמנה לכ"ג אשאה עושה איסורא כמו כהן הבא עליה דקרי ביה לא יקחו לא תקח ולא מדחי ליה עשה דיסוס אע"ג דאין שוה בכהנים וי"מ דמזקנו לא יליפינן בעלמא אפילו אין שוה בכל משום דעשה דמצורע עדיף ומאחר עשה דגדול הסלוס דע"י שיטבר מותר בתשמיש כדאמרינן בשילוח הקן (חולין ד' קמא). דאי לאו שלא תשלח ה"ל דמצורע דאי עשה דשילוח משום דעדיף דגדול הסלוס ובשמעתין ה"ל למימר דלא ליפינן מעשה דמצורע משום דגדול הסלוס אלא דבגלאו הכי אי אפשר ועוד דהכא דאי לאפילו עשה כי האי לא גמרי מהכא דלדחי[1ז] ומיהו לא יתיישב טעם זה אלא למאן דאסר במ"ק (דף ז:) מצורע בימי חלוטו בתשמיש המטה אבל למאן דשרי לא: **ליגמר מנזיר.** דדחי וא"ת אדרבה נילף מכבוד אב ואם דלא דחי לאו ועשה דהיטמא ואל תחזיר אבידה וי"ל דמה לכבוד אב ואם שכן הכשר מצוה כדלקמן[1ח] וא"ת אכתי אם באת לגמוד מכאן דדחי ל"כ איצטריך לן אפילו והתעלמת בפרק אלו מציאות (ב"מ נ. וסס) לכהן והוא בבית הקברות דמתעלה[1ט] ומאחר דהתם לא דחי אלדרבה נילף דחי[2א] וי"ל דהתם לא צריך קרא להכי דפשיטא דלא דחי דקתאמר התם ותו מי דחיון איסורא מקמי ממונא: **שכן** ישנו בשאלה. וא"ת ויגמר במה הלד מכהן ונזיר דלידחי בעלמא עשה את לאו ועשה[2ב] ובפרק ג' נזירים (מזיר דף נח: וסס) בתר דקאמר וכהן ונזיר כו' לא גמרינן מהדדי ה"ל דקאמר ובעלמא לא יליפינן מיניייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן פי' מה לנזיר שכן ישנו בשאלה וכהן אינו שוה בכל ותימה דאמאי לא גמר מיניייהו במה הלד וי"ל דעל מה הלד פרכינן כל דהו דאינו לא קולא ולא חומרא ואיכא למיפרך מה להלד השוה שבהן (2ג) שיש בהן איסור גילוח זה בראשו וזה בזקנו ואית דלא גרסי כדאמרן ומפרש דקאי איכא למפרך אהא דאמר בתר הכי אמר רב יוסף דאיכא למיפרך דאמר רב מיקל אדם כל גופו בתער ומסיק כעין תער[2א] וכיון דאיסור דילהו קל אתי עשה ודחי לאו[2ב] אבל קשיא מילף מכהן ונזיר ומילה דדחיא לרעת דהוי עשה ולא תעשה כדאמר בפרק ר' אליעזר אם לא הביא (שבת קלב:) ונראה דהוו כמו שני כתובים הבאים כאחד דממילה וחד מהכי איכא למילף נמצא חד דלא איצטריך ועוד אי יליפינן מיניייהו למה לי קרא דכלאים בגיאלת נלאו גרידא ותיובתא זה יש לדחות כמו שאפרש בסמוך[2ג] ובפרק שני נזירים היה יכול לומר כן כדפריש אלא דלא חש לדקדק ולהאריך [וע' היטיב תוס' מזיר נח: סד"ה הר"ן]:

ר' שמעאל כיון דאמר כל בגדים אינן אלא לאו ועשה ופסחים הכנף גופיה אינו אלא לאו ועשה ופסחים ל"ת אמר ופסחים לעשוני שתר מינן לא צריך ע"כ. ומשמע נמי לדידיה דלא קשיא דקתרי דדקתרי דדבא מתפרה ג) כדפרמי ליה אגן לגבאי הדר. וקי"ל כר' שמעאל דמן הכותב לא תמיב בגיאלת אלא אל בגד ופסחים ושאר מינים אינם מתרבן ומהכא משמע ד) מ"ש הרי"ף ז"ל שיטול אדם לעשות ציצית אלא אל בגד ופסחים לקמאר הכא כתב דאמנגא אמר ופסחים ופסחים לעשוני אמר. וא"ת מן קל בעי לרבנן מנא להו לימא דשמה רבנן יקברו דדרשינן מקומקום אף הוכא דלא מוכח ולא מקום. וי"ל דקא בעי הכא דלא נ"ר יהודה דלא דרש מקומקום בתשמיש המקדש ולתנא דבי ר' ישמעאל דאמר דלא מתיב בגיאלת אלא אל בגד ופסחים ודאי אין לבן של פסחים ודלא יהא נטוע למגלה אחר דמן כנף לא נגמרי בעינן קמ"ל מקומקום ולא דרשינן הכנף ודוחי אלגיאה דתנא דבי ר' ישמעאל כיון דלא מתיב בגיאלת אלא בגד ופסחים ודאי אין לבן לא אמר ופסחים ודאי אין לבן לא אמר ופסחים ודאי אין לבן לא אמר

גדילים ארבעה. במנחות (ד' מב.) אמר דבעי תמניא חוטין ותימה [א] מנלן שכופה כל אחד ואחד לשנים שמא יקשור כל אחד בראשו בעלים ולא הוה מפרסינן עשה גדיל ופותלהו מתוכו היינו שעושה אותו כעין פתילה [ב] וכופלין באמצע הוה ניחא לבל בקונטי' פי' פותלהו מתוכו היינו שני שניי

ענף [ג] שלא יעשה הכל גדילים [ד]:

ואכתי מיבעי לי' [ה] לתוכף תביפה אחת דאין חיבור. בגלאו הכי מיבעי לי' דאי לאו יחדו ה"ל דאסור לגבוה אמר ופשתים אע"פ שאין מחוברים כלל זה עם זה [ה]: **עד שיהא שוע טווי וגוו.** אין לפרש כמו שפי' רש"י שוע וטווי יחד אמר ופשתים (ו) א"כ כלאים בציצית [ז] היכי משכחת לה שהרי צריך שיהיו ב' חוטין של תכלת אמר לגבוה בלא פשתן [ח] אלא שוע כל אחד לגבוה [ח] ווגו אמי אר"מ דאין לפרש דהיינו אריג כדפי' בקונטי' דאמרי שאם שוע וטווי דהוי כל אחד לגבוה וגוו קאי אלאמר ופשתים יחד [ט] ועוד דגנדה פרק האשה (ד' פפ:) גבי האי מאן דרמי חוטא דציצית בגלגימא דעמרא כו' ופריך ואימא אי שוע או טווי אלו גוו ולפי' הקונטי' בלא גוו אי אפשר שיהא כלאים [י] ואין לומר דהכי פריך ואימא אי שוע וגוו אי טווי וגוו אי גוו לחודיה דא"כ דבגוו לחודיה אבי שוע וטווי דכתב רחמנא למה לי [יא] אלא נראה לר"ת דגוו היינו שזור [יב] וגוו אמי כל אחד לגבוה ועל שעטנז של אמר לגבוה ושל פשתים לגבוה הזהיר הכתוב שלא יעשה מהם בגד ביחד ומיתתו נפקא [יג] והכי' רבי יאתק הלכן הקשה לו מהא דתנן במס' כלאים (פ"ט מ"ט) אין חייבין משום כלאים אלא על טווי ואריג שנאמר שעטנז שוע טווי וגוו אלמא דגוו היינו אריג ואר"ת דע"כ לאו מדלא כל שעטנז קאמי מדלא קאמר אלא על שוע טווי ואריג ולא מייתי שעטנז אלא משום טווי (ג) וגוו לחודיה אבל אריג אינו נפקא. [יד] מדכתיב שעטנז ולא כתיב כלאים משעטנז שוע טווי וגוו ומדלא כתיב שוע וטווי וגוו בהדיא שמעינן דלאפוויי קאמי למידרש סמוכין ואם תאמר [טו] ולאמת לכדרבא לחוד קאמי למדרש סמוכין דאמר ופשתים פוטרים אף שלא במינן ומנגן דאמא למיסרי כלאים ויש לומר דהכי משמע דלא תנגש שעטנז אמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך מהם והכי איתא בפ' שני נזיריס (מיר ד' נח. ושם) וא"ת והיכי יליפינן בעלמא מהכא שאני כלאים דהותרו מבגלו אלא בגדי כהונה ואר"י דהתם נמי משום דאמר עשה דבגדי כהונה ודמי אלא דאי לאו כלאים ואין זה סותר מכללו ומיהו אי לאו כלאים מצינו דאמרינן בפ' כיצד עבודה שאני וא"ת אדליפינן מכלאים בציצית דדמי גילף משריפת קדשים דלא דמי כדדרשינן פ' כילד צולין (פסחים פג:) דאין שריפת קדשים דומה יו"ט מוהבותר ממנו עד בקר (שמות יב) גם הכתוב ליתן בקר שני לשריפתו [טז] וי"ל דשאני התם דלא בטלה מצותו בכך ויכול לשורפו אחר יו"ט [יז] ומ"מ אי לאו דבקר שני לא הייתי ממלק וה"א דדמי ומיהו קשה לקמן (דף ו:) גבי שריפת בת כהן דאמר אי לאו שבת דהוה גמרינן מכלאים בציצית דלדמי אי לאו לא תעבורו אפי' לא תעשה שיש בו כרת דמה לי חומרא רבה ומה לי חומרא זוטא והתם כיון דיכול להמתין עד למחר גילף [יח] מיניה שריפת קדשים וי"ל דהתם נמי אי אפשר להמתין שיש לה לידון מיד ולשרוף שלא יעבו הדין ושלא יטמאו הדברים וא"ת ומה לן קרא למילף מכלאים בציצית גילף מהשריפת קדשים מדלאיטריך קרא לומר דלא דמי משום דיכול להמתין מכלל דבעלמא דמי [יט] ואר"י דהתם איטריך קרא שלא תאמר דדמי משום דלאפוי אוכל נפש שרי ולמ"ד נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט [כ] לא איטריך הכא קרא אלא אלגא דמ"ד קריבין [כא]: **ומבולהו נמי שכן ישנן לפני הדיבור.** וא"ת וגילף מעשה קרבנות דדמי שבת [כב] כדדרשינן בפ' כילד צולין (פסחים עז. ושם) [כג] מבמועדו ואפי' עומר ושתי הלחם כדדרשינן התם ואר"י דהשתי (ו) התם כולהו תדיר כיון דהוי בכל שנה ואיכא למיפרך על מילה דאמר קרבנות שכן תדיר [כא] ונפ"מ לא חש לדקדק כל כך דה"נ לא מסיק מידי למ"ד [כד] עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת רחמים הוה: **כולכם** חייבין בבבודי. [כב] מאמי ה' דסיפא דקרא קדשים וא"ת ומנלן דקאי מעשה מקדשים מכבוד אב ואם [כג] וי"ל דכבוד הקב"ה הוי עפי בשמירת שבת מבשאר מצות דמעיד על המקום שברא העולם כדאמר בעירובין (דף סט:) ובחולין (דף ה.) דמחלל שבת ככופר במעשה בראשית [כה] ועוד אני ה' משמע דקאי אמורא דכתיב בשבת ואם [כו] כלומר מורא למעלה ממוראכם כדאמר במדרש והתקדשתם ויהיתם קדושים יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם וא"ת ומה לי קרא בכבוד אב ואם דלא דמי שבת דבלאו קרא נמי לא דמי שהוא ואפילו מוהרין על השבת כדאמר בפ"ק דקידושין (ד' לא.) גבי אביו אומר השקני ואמו אומרת אל תשקני הגם דיכול אמן ועשה כבוד אביך שאתה ואמן חייבין בכבוד אביך וכן אביך אומר השקני ומצוה לעשות הגם כבוד אביך ועשה מצוה שאתה ואביך חייבין לעשות מצוה וי"ל דמהכא יליפינן התם: **טעמא** דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי. פירוש דמהכא יליפינן דבעלמא דמי [כז] דלא איטריך הכא למכתב דלא דמי דמהיכא מיתי דמפסח ומילה ותמיד לא אתי דמה לכבוד אב ואם שכן הכשר מצוה [כח] ועוד דאדרבה נילף ממקדש והבערת בת כהן דלא דמי [כט] והא דקתני יכול יהא כיבוד אב ואם דומה שבת דמשמע דאי לאו דוקא אלא לומר דאפילו אתי ה' דמי כתיב אתי ה' כדפי' לעיל גבי שומע אני ואם תאמר היכי מוכח מהכא דבעלמא דמי ואיטריך עליה למיסר דהשתא קרא דהכא לא איטריך לגופיה אלא לאשמועינן דבעלמא דמי נימא עליה להיתירא והשתא איטריך קרא דהכא לגופיה [ל] ולא נילף מעשה דייבוס ול"ל דאפי' נימא דעליה להיתירא לא איטריך קרא דהכא דלא מצינו למילף מעשה דייבוס דמה לכבוד אב ואם שכן הכשר מצוה ועוד [לא] מדרבה ממקדש והבערת בת כהן הוה ילפי' דלא דמי ועוד מייבוס ליכא למילף דבשבת איכא קפילה [לא] אע"ג דבעריות נמי איכא בחמותו וכלתו שריפה וסקילה כי נימא עליה להיתירא לא נימא אלא בחמות אשה ודכותה' דליכא קפילה ושריפה דלא הוקשו להיתירא אלא לאיסורא וכן סבר רבא לפר"י [לב] (לעיל ד' ג) ולא"ת אכתי הא איטריך לגופיה דסד"א דהואיל והוקש כבודם לכבוד המקום דמר סבר הקפת כל הראש שמה הקפה ומקפה מלן דמוקים לקרא למדמי לא

מקרא קמא אם כן לימא קרא ציצית תעשה לך [1] גדילים למה לי ש"מ לאפנויי האי לשיעורא הוא דאתא [מ] גדיל שנים גדילים ארבעה עשה גדיל ופותלהו מתוכו א"כ לימא קרא [2] לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו ל"ל ש"מ לאפנויי ואכתי מיבעי ליה [3] לתוכף שתי תכיפות חיבור [נ] ותכיפה אחת אינו חיבור א"כ לכתוב רחמנא לא תלבש צמר ופשתים יחדו שעטנז ל"ל ש"מ לאפנויי ואכתי מיבעי ליה [3] עד שיהא שוע טווי וגוו אלא כולה משעטנז נפקא אשכחן דאתי עשה ודחי לא תעשה גרידא לא תעשה שיש בו כרת היכא אשכחן דדחי דאיצטריך עליה למיסרה וכי תימא נילף ממילה מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות מפסח מה לפסח שכן כרת מתמיד מה לתמיד שכן תדיר מחדא לא אתיא תיתי מתרתי מהי תיתי ממילה ופסח שכן כרת מפסח ותמיד שכן צורך גבוה ממילה ותמיד שכן [מא] ישנו לפני הדבור ואליבא דמ"ד [מב] [א] עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוה ומכולהו נמי שכן ישנן לפני הדבור אלא איצטריך סד"א תיתי מכבוד אב ואם דתניא [מג] ר' יכול יהא כבוד אב ואם דוחה שבת ת"ל [3] איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כולכם חייבין בכבודי מאי לאו דאמר ליה שחוט לי בשל לי וטעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי לא לאו

מסורת הש"ס

ע"ן משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ט מהל' מילה הלכה ו סמג עשין כו טוש"ע יו"ד סימן יח סעיף יב:
יט ב מיי' פ"א מהל' כלאים הלכה ג סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סימן ז סעיף ב:
כ ג מיי' שם הלכה ב סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:
כא ד מיי' פ"ו מהל' ממרים הל' יב סמג עשין קיב טוש"ע יו"ד סימן רמ סעי' טו:

תורה אור השלם

1. גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ עַל אַרְבַּע כְּנָפוֹת בְּסוּתֶךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ: דברים כב יב
2. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: דברים כב יא
3. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא יט ג

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ומתיר אבל ישנן לפני: (נ) תוס' ד"ה עד וכו' דא"כ כלאים: (נ) בא"ד אלא משום טווי לחודיה כל"ל ומיהא ומח ממקן: (ד) ד"ה כולה וכו' ספיכאמי לעיל. נ"ב רש דף ד': (ס) בא"ד עד למחר גלף משריפת קדשים וי"ל כל"ל ומיהא מיניה ממקן: (ו) ד"ה ומכולהו וכו' ותו"י דחמיני סולמו כל"ל ומיהא התם ממקן: (ז) ד"ה טעמא וכו' ועוד דאדרבה וכו' ועוד דמיבום וכו' אע"ג דבעריות נמי בחמותו וכלתו איכא סריפה וכו':

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולגיכא דמ"ד עולה כו'. נ"ב ל"ל ב"ה דהן אוסרין לגרות (ולכן ל"ל דהקריבתא דעליה אחתא כפ"ש דאמרי עולת רחמיה הוה דהא נ"ש מתירין לגרות):

לעזי רש"י

פרנ"ט. תך, הָפַר.

מוסף רש"י

גדיל שנים. כלומר אי הוה אמינא גדיל תעשה לך הוה משמע ב' חוטין, לאין גדיל פחות משנים, השתא דכתיב גדילים משמע אלרבעה (מנחות לט:). עשה גדיל. מד' חוטין, שיהיו ד' חוטים בחוט הציצית וכשיכפלם ויעשה מהן גדילים יהיו שמונה חוטין (שם). ופותלהו מתוכו. לאחוז חוט אכרוך בו יהא מן המנין, ל"ל ופותלהו מתוכו, הגה פתיל ענף למעוה (שם). **ותכיפה אחת** אינו חיבור. התוקף בגדי צמר ופשתים בתכיפה אחת, כגון על ידי מחט פעם אחת, או שאר קצר אחד, אינו חיבור. דכתיב צמר ופשתים יחדו, לא אפשר חיבור אלא בתכיפה אחת (שבת נד.).

תוספות ישנים

תאמר בתחות אשה שהיא מיינה כמו האיש דכתיב (ויקרא יח כט) וכלכתו הנפשות העושות מכל משמע, ותימה דמשמע הכא דלהך תנא דמוקים דאשו לגזרה [גזירה] לא ילף עשה דוחה ל"ש מהקפה משום שאינו שוה בכל ותימה דאמרינן בפ' שני מיריס (נזיר מ:) לימא הקפה [כלו] הרחש תנאי היא דת"ר דאשו לא ת"ל כי יכול אף מזיד דאשו אי תלמוד וכי יכול אף מזיד לגזרה כן ת"ל וכי תאי לא תנאי היא

יבום דערות. תוס' הרא"ש. כב. והכי פירושו אע"פ שצייתי לכם כי אביו ואמו תיראו וא"ת אימא דאע"ג דשבתותי תשמרו וא"ת אימא דאע"ג דשבתותי תשמרו אני ה' שצייתי כמו כן איש אמו ואביו תיראו, ואי משום דמסתבר דקאי את שבתותי תשמורו דכתיב אצל אני ה' וגם קרי להו שבתותי שנקראים שם שמו, הא לקמן גבי מקדש. תוס' הרא"ש. כד. כתיב נמי מקדשי וכתיב נמי מקדשי אצל אני ה' ואפ"ה דרשינן ליה אאת שבתותי תשמורו, ואי משום לחומרא הא אוכחנא דמוכח לדרוש לקולא ואיצטריך לגופיה מלחומרא ולגופיה לא איצטריך לקולא טפי דליפינן מתוך כך דבעלמא אתי עשה ודחי ל"ת ואי הוה דרשינן ליה אאיש אמו ואביו תיראו לא הוה שמעינן מינה בעלמא דאיכא לאקשויי מה לעשה דכיבור אב ואם שהוקש כבודם לכבוד המקום. תוס' הרא"ש. כה. ובגין בית המקדש לכפרת ישראל ולהנאת כהנים. רמב"ן. כו. דאני ה' משמע למעוטי מורא אב ומורא מקדש. תוס' הרא"ש. כז. דאי בעלמא לא אשכחן בהדיא עשה דדחי ל"ת שיש בו כרת, מעלה לא נגמר אעלמא דדחי ל"ת שיש בו כרת, מעלה לא נגמר אעלמא דדחי ל"ת שיש בו כרת. רשב"ץ. כח. דאי בעלמא לא אשכחן בהדיא עשה דדחי ל"ת שיש בו כרת, מעלה לא נגמר אעלמא דדחי ל"ת שיש בו כרת. רשב"ץ. כט. דאי בעלמא לא אשכחן בהדיא עשה דדחי ל"ת שיש בו כרת, מעלה לא נגמר אעלמא דדחי ל"ת שיש בו כרת. רשב"ץ. ל. לאיסורא, ולגלויי אעלמא דלא דחי. תוס' הרא"ש. לא. הדע שכן הוא דאל"כ כי פריך לקמן (ח:) ואימא עליה להיתירא אמאי לא הקשה א"כ פסח ותמיד ומילה למה לי, אלא דאי אפילו הייתי לומד דחייה מעליה, לא הוי ליפנין אלא דווקא דכוותיה דהוי איסור כרת. ר"פ. לב. ריש מתרצים דאי משום הא לא איצטריך את שבתותי, דלעולם מיבום לא ליפנין הואיל וניקר מצותו ע"י דחייה. רשב"ץ.

ג) [מנחות לט:], ד) כלאים פ"ט מ"י שבת נד. מנחות לט., ה) [תוספות יח], ו) [מנחות ל:], ז) [בלאים יח], ח) [פסחים פג:], ט) [ויקרא יט], י) [ויקרא יט], יא) [ויקרא יט], יב) [מכמועדים, עז] [מנחות ו.],

גליון הש"ם

גמ' יכול יהא כבוד אב ואם. עי' כתובות ד' מ ע"א תוס' יומים ד"ה לולה וי"ל דש"ה דלא בטלה מצותו. עיין שבועות דף ג ע"א תד"ה ועל: תוס' ד"ה שעטנז כו'. לפרי"ש (נעיל דף ג). ל"ל לקמן ד' מ ע"א ד"ה לכל:

מוסף תוספות

א. דלא אשכחן אלא ד' חוטי. תוס' הרא"ש. ב. שהיא כפולה. מנחות לח. תוד"ה המלבת. ג. שיהא הפתיל דהיינו הענף משוולשל למטה ויוצא מן הגדיל. מנחות לט: תוד"ה תולין. ד. שקשרים וחוליות נקראות גדיל והענף נקרא פתיל, ונמצא הענף יוצא מתוך הגדיל, ולא שיהא הענף סמוך לבגד והגדיל בסוף הפתילים אלא השזירה למעלה והענף למטה. מאיר. ושמא קים ליה דבעי שמונה חוטין כי היכי דליהוי ציצית וחמשה קשרים ושמונה חוטין תרי"ג. תוס' מנוק. ה. רי"ד דקושטא נקט דלא משמע יחדיו בפחות משתי תכיפות. תיעב"ש. ו. דשריא רחמנא משום דקשר העליון דאורייתא. תיעב"ש. ז. ועוד דשרא רחמנא [כלאים] בבגדי כהונה מינה שהי' איכא שוע וטווי ביחד ליבא. תיעב"ש. ח. שוע, שיהא כל אחד חלוק במסרק לעצמו, ושיהא כל אחד טווי לעצמו, ושיהא כל אחד שזור לעצמו. רשב"ש. ט. [ז]איך שעטנז שהיא תיבה אחת משמע דליהוי שוע וטווי כל אחד לבדו וגוו יחד. שימש"ק. י. שהאריגה היא החיבור. מלא קפ: תוד"ה שוע. אלמא כי היכי דשוע וטווי קאי אכל חד באפי נפשיה ה"נ גוו אכל חד באפי נפשיה קאי. רשב"ש. יא. ועוד דלמה לי קרא דגוו לאריגה, מיהדיי נפקא, דדרשינן מינה שהי' תכיפות וכ"ש ארוג. מלא קפ: תוד"ה שוע. יב. כדתנן במסכת כלאים (פ"ט מ"ח) נלוז ומלוז הוא לאביו שבשמים, לשון עקש ופתלתול (דברים לב), לפי שחוט משזר מעוקל ונפתל. תוס' הרא"ש. יג. והשתא איכא כלאים בבגדי כהונה דשוורים היו, וכן בציצית כי כל בגדיהם היו מחוטים שוורים וכן חוטי ציצית צריך שיהיו שוורים. תיעב"ש. יד. וחוטי דציתנא (שם בנדה סא: גבי האי מאן דרמי חוטא דציתנא בגלגימא דעמרא) מיירי בשלא נשזר ופריך ואימא אי שוע כל אחד לבדו ואח"כ חברם אי טווי כל אחד לבדו וחברם אי גוו כל אחד לבדו וחברם אח"כ. מלא קפ: תוד"ה שוע. יד. קשה לי אימא כוליה לשוע טווי וגוו אתי. רמב"ן. טז. היכי משמעינן מהכא דעשה דוחה לא תעשה. תוס' הרא"ש. יז. ומזה ניחא דלא יליפינן דאין עשה דוחה ל"ת גרידא מנדרים ונדבות דאין קרבין ביו"ט משום שיכול להמתין עד למחר. מ"י הגלה. יח. דאי בעלמא לא דחי כ"ש הכא דיכול להמתין. תוס' הרא"ש. יח. אע"פ שיש בהן היתר לאכילת אדם כיון דעיקרו לגבוה וכהנים משולחן גבוה קוכו אסור לשחוטן. פסחים מו. תוד"ה לא. יט. [ד]קסבר עיקר שחיטה לצורך אדם. שם.

כ. מוספים וקרבנות צבור שלא היו לפני הדבור. תיעב"ש. כא. דלגבי יבום ואפי' שלא במקום ערוה תדיר חשיב כ"ש במקום ערוה. תיעב"ש. דכולהו חשיב תדיר כיון דהוו בכל שנה וגם מצות מילה מצוה תדיר ושייך להקשות על כולהו שכן תדיר כנגד מי"ש שבת נד. מנחות לט., ו) [מנחות ל:], ז) [בלאים יח], ח) [פסחים מו.], ט) [ויקרא יט], י) [ויקרא יט], יא) [ויקרא יט], יב) [מכמועדים, עז] [מנחות ו.],

לאו דמחמר. אחר בהמה שהוא בולאו דלא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך (שמות כ) ובהאי לאו ליכא כרת דלא עביד מעשה בגופיה וכמ"ד כפ' מי שהחשיך (שבת דף קנד.) המחמר אחר בהמתו בשבת פטור: **ואפ"ה לא דחי.** בתמיה: **ולגמר מהכא.** דלא דחי אפילו לאו גרידא: **וכי תימא שאני לאוי דשבת דחמירי.** דק"ל (עירובין דף סט:) מחלל שבת כעובד עבודת כוכבים ומשום הכי אפי' לאו גרידא לא דחי ומנייהו לא גמרינן: **והא תנא בעלמא קאי ולא פריך.** והא אשכחן תנא בעלמא דיליף שאר לאוי כגון לאו דלא יטמא לכהן[ג] ולאו דלא תוכל להתעלם[ד] מלאו דשבת לחומרא ולא פריכין שאני לאוי דשבת דחמירי: **אמר לו אביי.** לכהן: **היומא.** בבית הקברות לשביב אבידה או שיתה עומדת בחוץ ואמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו ת"ל שיש בו כרת ומשום הכי אין אמו ואביו ולא פריכין דאי לאו